

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

DOS ANYS DESPRÉS D'ANUNCIAR PÚBLICAMENT LA SEVA RETIRADA DE LA LITERATURA, PHILIP ROTH CONTINUA SENT MOTIU D'ACTUALITAT GRÀCIES A NOVES TRADUCCIONS COM AQUESTA DE XAVIER PÀMIES D'EL TEATRE D'EN SABBATH'

Cardar, riure i odiar contra la mort

PERE ANTONI PONS

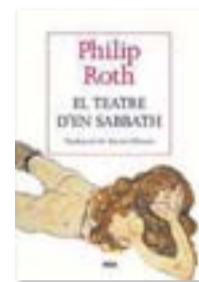
A l'interessantíssim assaig *Roth Unbound. A writer and his books*, mescla de biografia i d'anàlisi hermenèutica de la figura i l'obra de Philip Roth, la periodista Claudia Roth Pierpont explica que a principis dels 90 l'autor d'*El trastorn de Portnoy* va patir una severa depressió provocada pel naufragi sentimental del seu matrimoni amb l'actriu Claire Bloom, per uns problemes de salut (el cor, l'esquena) que li causaven dolors espantosos i per la decepció de veure que la seva novel·la més recent, *Operació Shylock* (1993), no era l'èxit comercial i crític que ell estava convençut que es mereixia ser.

Durant mesos la depressió es va anar agreujant i va desembocar en un seguit de serioses temptacions suïcides. Espantat, Roth va demanar l'ingrés en un hospital psiquiàtric. En va sortir aviat, però va reingressar-hi al cap de poc, intuïnt una recaiguda. Quan per fi va sentir-se recuperat,

més animat, bé de salut, es va divorciar de Bloom i va decidir com passaria la resta dels seus dies: reclòs a la casa situada al Connecticut rural i consagrat a l'escriptura. "Va ser una experiència horrorosa de superar -recordava Roth anys després-, però a la fi va resultar ser una aflicció benèdita". Alliberat, amb les idees aclairades, revigoritzat, Roth va escriure *El teatre d'en Sabbath*, una novel·la salvatge i brillant, publicada el 1995 i guardonada amb el National Book Award. Una de les obres més pletòricament lliures i atrevides de la literatura nord-americana moderna.

El protagonista, Mickey Sabbath, és un vell titellaire retirat per culpa de l'artritis que fa pensar en un Falstaff forjat en el caldo de cultiu contracultural de l'Amèrica dels 50. Rabiós i empenyador, d'un egoisme compulsiu, gairebé animal, tot en la vida de Sabbath ha sigut problemàtic i controvertit. Quan era jove, la seva estimada, una actriu amb un futur molt prometedor, va desaparèixer un bon dia sense ni deixar rastre. I quan el trobem al principi de la novel·la, amb 64 anys, sabem que viu allunyat del món perquè fa poc va ser expulsat de la universitat on feia classes per haver seduït una alumna. Per anar passant els dies, Sabbath només té el record dels seus difunts -els pares, l'àvia, el germà abatut pels japonesos a la Segona Guerra Mundial- i la Drenka, una croata promíscua i desinhibida -"una fàbrica d'orgasmes"- disposada a satisfer totes les fantasies -pluges daurades incloses- imaginables.

La mort de la Drenka (de càncer) aboca Sabbath a una espiral de recapitulacions autobiogràfiques: reconstrueix la infantesa, primer felici

EL TEATRE D'EN SABBATH
PHILIP ROTH
RBA-LA MAGRANA
TRADUCCIÓ DE
XAVIER PÀMIES
576 PÀG. / 22 €

i després marcada per la mort del germà i la depressió de la mare; evoca, malalt de gelosia, totes les aventures sexuals amb altres homes que la Drenka li va explicar; analitza com s'ha fet malbé el matrimoni amb l'esposa alcoholitzada... Per si això no fos prou, el seu comportament cada cop és més erràtic, manipulador i extravagant: va a masturbar-se, de nit, sobre la tomba de l'amant morta; s'intenta aprofitar de la mainadera i la dona d'un bon amic que l'acull... Exhibeix per tot arreu on va el caràcter rufianesc, de cràpula primari. I pren la decisió de suïcidar-se i acabar amb "una existència que tenia l'arbitrarietat com a única autoritat i com a principal al·licient".

La manera de Roth de muntar el relat, amb una prosa musculosa on conviuen les perversitats més bèsties, una tendresa prodigiosa i un humor crepitant d'incorrecció política i d'irreverència, és torrencial i desordenada, com la vida, i plena de sentits, com les novel·les més satisfactòries. Un inventari d'escenes inoblidables podria omplir tota la pàgina: el diàleg amorosament obscè amb la Drenka moribunda; el fallit escorcoll a l'habitació d'una adolescent modèlica a la recerca de fotos eròtiques -"Aquesta nena és una perversa, però al revés"-; la visita a l'oncle Fish, centenari, que permet a Sabbath constatar "l'absurditat aberrant de romandre"; una oda al clitoris... Saturat de passat i de furor sexual, encarna el desfici de qui té ganes de desaparèixer del mapa però, alhora, vessa de vitalitat -feta d'odi, rancor i voluntat de provocar- i no suporta que els que ha estimat se li hagin mort un rere l'altre. Commovedor, còmic, proçaç. Insuperable. ♦♦

'EL TEATRE D'EN SABBATH' ÉS UNA NOVEL·LA SALVATGE I BRILLANT QUE PHILIP ROTH VA PUBLICAR EL 1995. ÉS D'UN GRAN ATREVIMENT I PLETÒRICAMENT LLIURE

WIKIPEDIA

ELS ALTRES

El germà petit

Només té 23 anys i una cara de nen que no em deixa concentrar com caldria en les explicacions sobre els continguts de la carrera que està estudiant. Encara hi veig el vailet que es posava vermell per qualsevol cosa. Els ulls se li encenen quan parla de l'Erasmus que li permetrà fer el tercer curs a Edimburg. Després li pregunto pels seus pares, vells amics a qui només veig molt de tant en tant per raons de distància però amb qui mantinc una relació prou sòlida. Em diu que no estan passant un bon moment, que pateixen pel germà gran, que ha deixat inesperadament els estudis i no troba feina. Intueixo que hi ha alguna cosa més, ho veig en aquest ros-

EL NOI, DE 26 ANYS, HA DEIXAT ELS ESTUDIS I BUSCA FEINA. GETTY IMAGES

tre que ha anat perdent els trets infantils i ha endurit les faccions i la mirada. M'explica que el germà s'ha anat allunyant progressivament de la família i dels amics, obsedit per la relació amb una noia que sembla haver-li esborrat la personalitat i que li ha fet perdre l'alegria. Els pares han quedat encallats en la impotència de veure com el fill malmet la vida. Només té 26 anys, es lamenten. Però ja té 26 anys, reconeixen (i ja no poden intervenir en les seves decisions). El germà petit, amb qui ara compareixo converses, està amoïnada perquè troba que els seus pares han envellit sobtadament i arrossegueu feixugament un aire de resignació constant. "La mare ja no riu mai",

SÍLVIA SOLER

"ELS PARES HAN QUEDAT ENCALLATS EN LA IMPOTÈNCIA DE VEURE COM EL FILL MALMET LA VIDA"

diu, i immediatament recordo el rostre rialler de l'amiga i el seu bon humor natural. Em sap greu que els amics estiguin passant aquest tràngol. Lamento moltíssim que el fill gran, que recordo com un adolescent seriós però molt espavilat, amb una gran ambició en el terreny científic, hagi quedat atrapat en una teranyina tan vulgar. I també compadeixo el petit, que ara em diu que, assumint una responsabilitat que no li pertoca, està determinat a donar als seus pares tantes alegries com pugui. "Sento la necessitat de compensar-los", reconeix. I no sé com dir-li, sense ferir-lo, que cap de les seves alegries esmorteirà gens ni mica el dolor provocat pel seu germà. ♦♦